

Анна ЛАЗАР

КАТАЖИНА КОТИНСЬКА .ЕСЕЇ ПРО ЛЬВІВ.
ПАМ'ЯТЬ, СУСІДСТВО, МІФИ

Katarzyna Kotyńska. Esejści o Lwowie. Pamięć, sąsiedztwo, mity. –
Warszawa: SOW-ISPAN, 2006. – 135 s.

Те, що Львів завжди був об'єктом різноманітних міфологізацій, що він вписаний у пам'ять різних народів і що, дякуючи цьому, займає почесне місце в літературі тих народів – відомо. Книга Катажини Котинської, званої польської перекладачки української літератури, – спроба систематизації і поглибленої рефлексії над тими процесами і роллю міста в літературах трьох націй, для яких Львів має специфічне символічне значення – української, польської, російської. Авторка матеріалом своїх роздумів обирає есе, ствержуючи, що не тільки найповніше бачить у ньому всі способи писати про Львів, а форма есе найбільш сприяє переказуванню переживань і обдумувань автора. У ситуації польських творів є тексти написані як одразу в післявоєнний період, так і написанні вже після року 89-го, тексти українські і російські походять в основному з 90-х років.

Книжка складається з трьох основних аналітичних частин, в кожній з них вибрані есе аналізуються під іншим кутом і з використанням інших інструментів і теоретичних термінів. Питанням пам'яті та різних змін, яким підвладний пам'ятний символічний простір, Котинська займається в першій частині. Звертаючись в основному до повоєнних польських есеїв, в яких Львів – втрачене місто, місто-легенда і міфічна країна дитинства, авторка торкається проблеми зіткнення пам'ятного з дійсним. У частині другій, присвяченій взаєминам польського, українського і російського есеїстичного дискурсу, наголос поставлений на дистанцію не лише між життям народів у різний час у Львові, а і їх літературою. Остання частина піднімає питання міфів про Львів, як традиційних, здавалося б – знаних, таких як польський Львів

semper fidelis, Львів культурний, Львів – український П'ємонт чи габсбурзький Львів, так міфів нових і альтернативних, як хоча б міф радянського Львова.

Мабуть, найцікавішим зібранням – принаймні з точки зору польського читача – видається включення в групу конкуруючих між собою пам'яток російської есеїстики. Незважаючи, що в порівнянні з польськими та українськими творами, воно видається не дуже багатим, заповнюючи символічний пустий простір, до якого, як поляки, так і українці, спихнули прибулих після Другої світової війни “варварів”. Оскільки поляки й українці взаємно визначили одні одним літературну роль Прихованого Іноземця, тому Іноземець-Росіянин в обох випадках був просто нереальним.

Теж гідною уваги є безсумнівна інтертекстуальність книги Котинської, яка може зацікавити не лише літературознавця, а й антропологів чи соціологів культури. Чи свідчить це про те, що робота з літературним текстом, щоразу менше постає тут праця з суворим сенсом тексту, а щоразу більше закладається діалог з культурним та історичним контекстом, з іншими методологіями, чи то предмет досліджень авторки вимагав власне такого, а не іншого підходу – можна було б сперечатися. Так чи інакше, в результаті вийшов повний ерудиції текст, який на конкретному матеріалі з'ясовує, як сильно “чиймсь” і як мало “самим у собі” завжди є місто, простір якого символічний.